

4.

Stál proti velkým hnědým očím a za sebou slyšel údery o nitro skříně, rámus a křik, natolik tlumený dusítkem šatstva, že slova pod hřmotem úderů zůstávala nesrozumitelná.

Posadil se k velkým očím, objal rukou rameno a teprve teď, když ucítil na dlani nahou kůži, uvědomil si, že žena je jen v lehkém kombiné, pod kterým se vzdouvají nahá prsa, měkká a vláčná.

Bušení ve skříní znělo dál a Xaver držel ženu oběma rukama kolem jejích paží a snažil se vnímat určitost jejích obrvů, která se stále ztrácela v rozvodněnosti jejích očí. Říkal jí, aby se nebála, ukazoval jí klíč na důkaz toho, že skříně je dobře zamčená, připomínal jí, že vězení jejího manžela je dubové a že vězeň je nemůže otevřít ani vypáčit. A posléze ji začal líbat (rukama držel pořád její měkká nahá ramena tak nesmírně milostně, že se bál posunout ruce níže a dotknout se řader, jakoby nebyl dosti odolný proti jejích závratnostem) a zase se mu zdálo, že máje rty na její tváři, potápí se do nesmírných vod.

“Co budeme dělat?” uslyšel její hlas.

Hladil ji po ramenou a odpovídal jí, ať se o to nestará, že je jim tu teď dobře, že je šťasten jako nikdy nebyl a že bušení ve skříní ho zajímá asi tak jako zvuk bouřky

pouštěný z gramofonové desky nebo jako šéekot ps uvázaného k boudě na druhém konci města.

Abys ukázal svou vládu nad situací, vstal a rozhlédl se přehledem po pokoji. Pak se zasmál, protože uviděl n stole odložený černý pendrek. Uchopil ho, přistoupil k skříně a v odpověď na rány, které se ozývaly zevnitř, udeř pendrekiem několikrát do dveří skříně.

“Co budeme dělat?” ptala se znovu žena a Xaver . odpovídal: “Odejeme.”

“A co on?” ptala se žena a Xaver odpovídal: “Člově vydrží bez jídla dva až tři dny. Až se sem za rok vrátím ve skříně bude kostra oblečená do uniformy a holínek.” přistoupil znovu k hlučící skříně a udeřil do ní pendreker a smál se a díval se na ženu v touze, aby se smála s ním

Ale žena se nesmála a ptala se: “Kam půjdeme?”

Xaver jí vyprávěl, kam půjdou. Namítala, že zde v této místnosti je doma, kdežto kam ji chce Xaver zavést, nem ani svůj prádelník ani ptáka v kleci. Xaver odpovídal, že domov není prádelník ani pták v kleci, nýbrž přítomnost člověka, kterého milujeme. A potom jí říkal, že on sár nemá domova anebo jinak řečeno, že má domov ve svých krocích, ve své chůzi, ve svých cestách. Že jeho domov j tam, kde se otvírají neznámé obzory. Že může žít j přecházejí z jednoho snu do druhého, z jedné krajiny d jiné a že kdyby zůstal dlouho v jedné dekoraci, zemřel b tak, jako zemře její manžel, zůstane-li déle než čtrnáct d ve skříně.

A při těch slovech si najednou oba všimli, že skříně ztichla. To ticho bylo tak nápadné, že je oba probudilic Bylo to jak chvíle po bouři; kanárek v kleci se rozezpíval v okně byla žlutá barva slunce, které zapadalo. Bylo t krásné jak vyzvání na cestu. Bylo to krásné jak bož odpuštění. Bylo to krásné jak smrt policajtova.

Žena teď pohlédla Xavera po tváři bylo to poprvé, c se ho dotkla; a bylo to také poprvé, co ji Xaver uvidě

nerozplynutou, v jejích pevných konturách. Řekla mu: "Ano. Půjdem. Půjdem, kam budeš chtít. Počkej chvíli, vezmu si jen pár věcí na cestu."

Ještě jednou ho pohladila, usmála se na něho a odcházel ke dveřím. Díval se na ni očima plným náhlého míru; viděl její krok, vláčný a plynulý jako krok vody, která se změnila v tělo.

Pak se položil na postel a bylo mu nádherně. Skříň byla tichá, jako by muž v ní usnul nebo se oběsil. To ticho bylo plné prostoru, který sem přicházel oknem spolu s šuměním Vltavy a dalekým křikem města, křikem tak dalekým, že se podobal hlasům lesa.

Xaver cítil, že je opět pln cest. A není nic krásnějšího než chvíle před cestou, chvíle, kdy zítřejší obzor nás přijde navštívit a říci nám své sliby. Xaver ležel na zmuchlaných pokrývkách a všechno mu splývalo v nádhernou jednotu: měkká postel podobná ženě, žena podobná vodě, voda, již si představoval pod okny podobnou tekutému loži.

Potom ještě zablédl, jak se znovu otevřely dveře a vešla žena. Byla oblečena do modrých šatů. Modrých jako voda, modrých jako obzory, do nichž se zítřa ponoří, modrých jako spánek, do něhož zvolna, ale nezadržitelně padal.

Ano. Xaver usnul.

5.

Xaver nespí, aby načerpal sil pro bdění. Ne, to monotónní kyvadlo spánek – bdění, které za rok kývne třicetkrát, je mu neznámé.

Spánek pro něho není opakem života; spánek je pro něho životem a život snem. Přechází ze sna do sna jako by přecházel z jednoho života do druhého.

Je tma, je černá tma, ale s výšky se pojednou snášejí kotouče světla. Jsou to světla šířená lucernami; v těch kružích vyřiznutých ze tmy je vidět hustě padající vločky.

Vběhl do dveří nízké budovy, rychle proběhl halou a vstoupil na peron, kde připraven k odjezdu stál vlak s rozsvícenými okny; kolem něho procházel státec s lucernou a zavíral dveře vagonů. Xaver naskočil rychle do vlaku a to už státec zvedl lucernu do výše, z jiného konce peronu se ozval táhlý zvuk trubky a vlak se rozjel.

žili celý život bez překvapení jako opisovači textů, které jim určil učitel. Tušil je v kupé vagonů, jak tam sedí na předem vymezených místech, jak vedou předem známé hovory, jak si vyprávějí o horské chatě, kde budou týden žít, o denním řádu, s kterým se seznámili již ve škole, aby pak mohli žít poslepu, nazpaměť a bez jediné chyby.

Xaver však přišel nepřipraven, na poslední chvíli, díky náhlému nápadu a nečekanému rozhodnutí. Stál teď na plošině vagonu a divil se, co ho to vlastně pohnuło, aby se zúčastnil školního výletu s nudnými spolužáky a plešatými profesory, v jejichž vousech se procházejí vši.

Dal se na cestu vagonem: Hoši stáli v uličkách, dýchající na zamrzlé sklo a přikládající oko k okrouhlému průhledu; jiní leželi líně v kupé na lavicích, nad hlavami křížem krážem lyže opřené o sítky pro zavazadla; někde hráli karty a v jiném kupé zase zpívali nekonečnou píseň složenou z primitivní melodie a dvou slov, která se neustále opakovala, stokrát a tisíckrát: *chcíp kanárek, chcíp kanárek, chcíp kanárek...*

Využili tedy chvíle, kdy se latinář naklonil do kupé a provlékl se rychle kolem něho na plošinu, z níž vedly dvojce dveře do dvou malých kabin: na umývárnu a na záchod. Otevřel dveře umývárny a uviděl, jak tam stojí v těsném objetí profesorka češtiny, přísná padesátnice, a jeho spolužák, který sedává v první lavici a kterého Xaver, pokud se někdy zúčastňoval vyučování, zcela přehlížel. Když ho spatřili, odvrátili se oba vyrušení mlenci rychle od sebe a sklonili se nad umývadlo; pod tenkým pramenkem vody, jenž kapal z kohoutku si horlivě třeli ruce.

Xaver je nechtěl rušit a vyšel opět na plošinu; tam proti sobě uviděl světlovlasou spolužačku, která na něho upírala veliké modré oči; její ústa se nehybala a nezpívala již píseň o kanárkoví, o níž se Xaver domníval, že její sloky jsou nekonečné. Ach, jaké bláznovství, pomyslí, věřit, že existuje píseň, která nekončí, jako by nebylo už od samého počátku vše na tomto světě zradou!

S touto myšlenkou se díval do světlovláštiných očí a

věděl, že nesmí přistoupit na falešnou hru, která vydává dočasné za věčné a malé za velké, že nesmí přistoupit na falešnou hru, která se jmenuje láska. Proto se obrátil a znovu vstoupil do malé umývárny, v níž statná učitelka češtiny již opět stála proti malému Xaverovu spolužáku, držíc ho kolem boků.

“Ach, ne, prosím vás, jen už se podruhé neumývejte,” řekl jim Xaver: “Budu se umývat sám,” a diskretně je obešel, otočil kohoutkem vodovodu a sklonil se nad umyvadlo, hledaje tak relativní osamění pro sebe i pro dva milence, kteří stáli v rozpacích za ním. “Půjďme vedle,” slyšel pak rezolutní šepot češtinářky, klapnutí dveří a kroky čtyř nohou, všedších do vedlejšího záchodku. Osaměl, opřel se spokojeně o stěnu a oddal se sladkým myšlenkám o malosti lásky, sladkým myšlenkám, za nimiž prosvířaly dvě velké prosebné modré oči.

7.

Pak vlak zastavil, ozval se zvuk trubky, povyk mladíků, boučení, dupot; Xaver vystoupil ze svého úkrytu a přidal se k ostatním školákům, hrnoucím se na nástupiště. A pak bylo vidět kopce, velký měsíc a zářivý snůh; šli nocí, která byla jasná jak den. Bylo to dlouhé procesí a místo křížů třely vzhůru dvojice lyží jako nábožné rekvizity, jako symboly dvou prstů, které přisahají.

Bylo to dlouhé procesí a Xaver v něm šel a ruce měl v kapsách, protože on jediný neměl lyže, symbol přísahy; šel a poslouchal řeči školáků již zpola unavených; potom se ohlédl a viděl, že světlovlasá dívka, křehká, malá, jde až vzadu, klopýtá a pod těžkými lyžemi se bojí do sněhu, a po chvíli se znovu ohlédl a viděl, že starý matematikář jí bere lyže, dává si je ke svým lyžím na rameno, volnou rukou ji chytá za paži a pomáhá v chůzi. A byl to smutný obraz, kterak nebohé stáří lituje nebohé mládež; díval se na to a bylo mu sladce.

Potom, nejdříve zdaleka a pak z čím dál tím větší blízkosti, se ozyvala tanční hudba; objevila se před nimi restaurace a kolem ní dřevěné pavilony, do nichž se Xaverovi kolegové šli ubytovat. Ale Xaver tu neměl rezervován žádný pokoj a nemusil ani odkládat lyže ani se

převlékat. Proto vstoupil hned do sálu, kde byl taneční parket, džezová kapela a u stolů několik hostů. Okamžitě si všiml ženy v temně rudém svetru a přiléhavých kalhotách; kolem ní seděli muži se sklenicemi piva, ale Xaver viděl, že ta žena je elegantní a pyšná a nudí se s nimi. Přistoupil k ní a požádal o tanec.

Tančili spolu uprostřed hospody jen oni dva a Xaver viděl, že křk ženy je nádherně povadlý, kůže kolem očí nádherně vráscitá a kolem jejích úst jsou dva nádherně hluboké vrpy, a byl šťasten, že má v náručí tolik let života, že on, školák, drží v náručí celý jeden málem už uzavřený život. Byl pyšný, že s ní tančí a myslil na to, že za chvíli sem vstoupí světlovláska a uvidí ho, jak je vysoko nad ní, jako by věk jeho tanečnice byl vysoký kopec a ta mladičká dívka se vypínala pod tím kopcem jak prosebný stonek trávy.

Opravdu: do lokálu se začali hrnout žáci i žákyně, které vyměnily lyžařské kalhoty za sukně, a všichni se rozesadili k volným stolům, takže teď Xaver tančil s temnorudou ženou obklopen početným publikem; zahlédl u jednoho stolu světlovlásku a byl spokojen: byla oblečena mnohem pečlivěji než všichni ostatní; měla krásné šaty, které se vůbec nehodily do této špinavé hospody, bílé, lehké šaty, v nichž byla ještě křehčí a ještě zranitelnější. Xaver věděl, že si je vzala kvůli němu a v této chvíli byl již zcela rozhodnut, že se jí nesmí vzdát, že musí tento večer prožít pro ni a kvůli ní.

8.

Řekl ženě v temně rudém svetru, že již nechce déle tančit: protiví se mu tlamy, které na ně civějí nad půllitry piva. Žena se souhlasně zasmála; i když kapela nekončila hru a na parketu byli jen oni sami, přestali tančit (celá hospoda viděla, jak přestávají tančit) a šli spolu držíce se za ruce pryč z podla, kolem všech stolů až na sněhovou pláň.

Ovanul je mrazivý vzduch a Xaver myslil na to, že za chvíli sem na mraz vstoupí i křehká nemocná dívka v bílých šatech. Uchopil temně rudou ženu znovu pod paži a vedl ji dál bělosnou plání a zdálo se mu, že je krysař, a žena, kterou vede, je píšťala, na kterou píská.

Po chvíli se otevřely dveře restaurace a ven vyšla světlovláska. A byla ještě křehčí než před chvílí, její bílé šaty se ztrácely na sněhu, takže vypadala jak snůh, jenž kráčí sněhem. Xaver k sobě tiskl ženu v temnorudém svetru, teple oděnou a nádherně starou, líbal ji, dával jí ruce pod svetr a koutkem oka pozoroval dívku podobnou sněhu, jak se za nimi dívá a jak se trápí.

A potom povail tu starou ženu na snůh a vájel se po ní a věděl, že už to trvá dlouho a že je zima a že šaty dívenky jsou tenké a že mraz se jí dotýká lýtek a kolenou a sahá jí na stehna a hladí ji výš a výš až se dotýká jejího klína a

jejího břicha. Pak se zvedli a stará žena ho vedla do jedné z chat, v níž měla pokoj.

Okno přízemního pokoje bylo metr nad sněhovou pláň a Xaver z něho viděl, že světlovláska je pár kroků od něho a že se na něho do okna dívá; ani on nechtěl opustit dívčenko, jejíž obraz ho celého naplňoval, a proto rozsvítil (stará žena se rozesmála lascivně nad jeho potřebou světla), vzal ženu za ruku, stoupl si s ní k oknu a u okna ji objímal a zvedal její huňatý svetr (teplý svetr pro stařecké tělo) a myslil na dívčenko, která už musila být docela zkrchlá, tak zkrchlá, že necítila své tělo, že už byla jen duší, smutnou a bolavou duší třepotající se v úplně zmrzlém těle, které již nic necítilo, které již ztratilo schopnost hmatu a nebylo než mrtvou schránkou pro vlající duši, kterou Xaver tak nesmírně miloval, ach, tak nesmírně miloval.

Kdo by unesl tak nesmírnou lásku! Xaver cítil, jak jeho ruce slábnou, jak nejsou s to nadzvednout ten těžký huňatý svetr ani tak vysoko, aby odkryl stařenina hradu, cítil malátnost v celém těle a usedl na postel. Těžko vylicít, jak mu bylo dobře, jak byl spokojen a šťasten. Když je člověk velice šťasten, přichází za ním spánek jako odměna. Xaver se usmíval a propadl se hluboko do spánku, do krásné sladké noci, v níž svítily dvě zmrzlé oči, dva zkrhlé měsíce...

9.

Xaver nežije jeden jediný život, který se táhne od narození k smrti jak dlouhá špinavá nit; nežije svůj život, nýbrž jej spí; v tom životě—spánku skáče ze sna do sna; sní, ve snu usne a zdá se mu další sen, takže jeho spánek je jak krabička, do níž je vložena další krabička a do ní další a další.

Hle, v této chvíli spí zároveň v domě u Karlova mostu i v horské chatě; ty dva spánky znějí jak dva tóny dlouze držené na varhanách; a k těm dvěma tónům zaznívá nyní třetí:

Stojí a rozhlíží se. Ulice je liduprázdná, jen sem tam se mihne stín, který se rychle ztrácí za roh nebo do vrat. Ani on nechce být spatřen; kráčí postranními předměstskými ulicemi a slyší z druhé strany města zaznívat střelbu.

Konečně vešel do jednoho domu a dal se schodištěm dolů; v suterénu bylo několik dveří; chvíli hledal ty pravé a pak zaklepal; nejdřív třikrát, pak po pauze jednou a po další pauze opět třikrát.

11.

Protáhl se železnými dveřmi a ocl se na úzkém dvoře. Byla tma, z dálky zněla střelba a když se podíval vzhůru, viděl nad střechem bloudit světlé pruhy reflektorů. Naproti úzký železný žebřík vedl zdola až na střechem pětioschodového domu. Přiskočil k němu a rychle šplhal vzhůru. Ostatní za ním vyběhali na dvůr a tiskli se ke zdem. Čekali, až bude na střeše a dá jim znamení, že cesta je volná.

A potom šli po střezech, plíživě a opatrně, a Xaver byl stále vpředu; šel jako šelma a jeho oči viděly i skrze tmu. Na jednom místě se zastavil a zavolal k sobě muže s šiltovkou, aby mu ukázal, jak dole hluboko pod nimi se sblíhají černé postavy s krátkými zbraněmi v rukou a slídívě se rozhlíží. "Veď nás dál," řekl muž Xaverovi.

A Xaver šel, skákaje se střechy na střechu, slézaje krátké železné žebříky, schovávaje se za komíny a vyhýbaje se dotěrným reflektorům, které každou chvíli ohledávaly domy, okraje střech i kaňony ulic.

Byla to krásná cesta ztichlých mužů proměněných v roj ptáků, kteří zvysoka obletí číhajícího nepřitele a snesou se na křídlech střech na druhou stranu města, kde již není nástrah. Byla to krásná dlouhá cesta, ale cesta již tak dlouhá, že Xaver začal pociťovat únavu; onu únavu, která

kali smysly a naplňuje mysl halucinací; zdálo se mu, slyší ztí smuteční pochod, ten známý Chopinův Funèl marche, jak její hrávaří dechové kutálky na hřbitovce Nezpomaloval krok, snažil se vši mocí zbystřit; smysly a odehnat tu zlověstnou halucinaci. Marně; hud k němu stále doléhala, jako by chtěla věští jeho blíz konec, jako by chtěla k této chvíli boje přišpendlit čer závoj budoucí smrti.

Proč se tak bránil té halucinaci? Což netoužil, a velikost smrti učinila jeho kroky po střezech nezapomenutelnými a nesmírnými? Což není pohřel hudba, která k němu doléhá jako předzvěst, t nejkrásnějším doprovodem jeho odvahy? Což n nádherné, že jeho boj je pohřbem a jeho pohřeb bojem, život se smrtí se tu tak velkolepě snoubí?

Ne, Xaver se neděsil, že se mu smrt přišla ohlásit, nyl že se nemůže v této chvíli již spoléhat na vlastní smysly, není s to (on, který ručí za bezpečnost svých druhů!) sly plíživé nástrahy nepřítel, když má uši zalepené tekut melancholií smutečního marše.

Ale copak je to vůbec možné, aby halucinace m podobu tak skutečnou, že bylo slyšet Chopinův pocho se všemi rytmickými chybari a falešnou hrou trombon

12.

Otevřel oči a viděl místnost s jednou oprýskanou skříní a jednou postelí, ve které ležel. S uspokojením zjistil, že spal v šatech a nemusí se tedy převlékat; vklouzl jen do bot pohozených pod postelí.

Ale odkud se ozývá ta smutná kutálka, jejíž tóny znějí tak zcela skutečně?

Přistoupil k oknu. Kousek před ním, v krajině, z níž sníl již téměř odešel, stála nehnutě, zády k němu skupina lidí v černých šatech. Stála osiřelá a smutná, smutná jak krajina, která ji obklopovala; z bělostného sněhu zbyly jen špinavé cary a stužky na vlhké zemi.

Otevřel okno a vyklonil se. Teď pochopil situaci lépe. Černé odění lidé byli shromáždění kolem jámy, u níž ležela rakev. Z druhé strany jámy jiní černě odění lidé měli před ústy žesťové nástroje a na nich malé notové pultky s notami, do nichž upírali oči; hráli Chopinův pohřební marš.

Okno bylo sotva metr nad zemí. Xaver jim vyskočil ven a přistoupil k smutečnímu hloučku. V té chvíli dva silní venkované provlekli pod rakev lana, nadvědili ji a zvolna spouštěli dolů. Starý muž a stará žena stojící v hloučku černě oděných lidí se rozvzlykali a ti ostatní lidé je brali pod pažemi a uklidňovali.

Potom rakev dopadla na dno a černě odění lidé jeden po druhém přicházeli a házeli na ni hrst hlíny. Také Xaver jako poslední se shýbl, nabral do dlaně prst s kousičky sněhu a pustil ji dolů.

Byl tu jediný, o němž nikdo nic nevěděl a byl tu jediný, který sám věděl vše. Jedině on věděl proč a jak zemřela světlovladá dívka, jediné on věděl o ruce mrazu, která se jí sunula od lýtek vzhůru po těle až na břicho a mezi řádra, jediné on věděl, kdo byl příčinou její smrti. Jedině on věděl, proč si přála, aby ji pohřbili právě zde, kde se nejvíc trápila a kde toužila zemřít, protože viděla lásku, jak ji zrazuje a jak jí mizí.

Jedině on vše věděl; ti ostatní tu byli jako nechápající publikum, či jako nechápající oběti. Viděl je na pozadí daleké horské krajiny a zdálo se mu, že jsou ztraceni v nesmírných dálkách stejně jako zemřelá je ztracena v nesmírné hlíně, a že on sám (který vše ví) je ještě rozlehlejší než ta daleká mokrá krajina, takže všichni, pozůstali, mrtvá, hrobníci s lopatami i luka a kopce, vstupují do něho a ztrácejí se v něm.

Byl naplněn krajinou, smutkem pozůstalých i smrtí světlovláscinou a cítil, jak je jimi všemi rozpínán, jako by v něm rostl strom; cítil se být veliký a chápal teď svou vlastní reálnou postavu jen jako masku, převlek, škrabošku skromnosti; v této škrabošce vlastní postavy přistoupil teď k rodičům mrtvé (tvář otce mu připomínala rysy světlovlásciny; byla zrudlá plácnem) a vyslovoval jim soustrast; podávali mu nepřítomně ruku a on cítil, jak jejich dlaně jsou v jeho ruce křehké a nepatrné.

Potom zůstal opřen o zeď pavilonu, v němž tak dlouho spal, a díval se za pohřebními hosty, kteří se rozcházelí v malých skupinkách a zvolna ztráceli do vlhkých dálek. Pojednou pocítil, že ho někdo hladí; ach, ano, cítil na tváři dotek ruky. Byl si jist, že tomu doteku rozumí a

vděčně ho vnímal; věděl, že je to ruka odpuštění; že světlovláska mu dává na srozuměnou, že ho nepřestala milovat a že láska trvá za hrob.

13.

Padal dolů svými sny.

Nejkrásnější chvíle byla, kdy jeden sen ještě trval, ale už za ním prosvítal další, do něhož se probouzel.

Ty ruce, které ho hladily ve chvíli, kdy stál v horské krajině, patřily už ženě ze snu, do něhož padal zpět, ale Xaver o tom ještě neví, takže ty ruce teď existují samy o sobě; jsou to záračné ruce v prázdném prostoru; ruce mezi dvěma příběhy, mezi dvěma životy; ruce nepokažené tělem ani hlavou.

Kéž trvá co nejdéle ten dotek rukou bez těla!

14.

Potom ucítil kromě rukou i dotek velikých měkkých
ňader opírajících se mu o prsa a uviděl tvář černovlasé
ženy a slyšel její hlas: "Probuď se! Proboha probuď se!"

Byla pod ním smuchlaná postel a kolem dokola šeravý
pokojík s velikou skříní. Xaver si vzpomněl, že je v domě
u Karlova mostu.

"Vím, že bys chtěl ještě dlouho spát," řekla žena, jako
by se omlouvala, "ale musila jsem tě probudit, protože se
bojím."

"Čeho se bojiš," ptal se Xaver.

"Můj bože, ty nic nevíš," řekla žena: "Poslouchej!"

Xaver zmlkl a snažil se pečlivě naslouchat; z dálky
zanívala střelba.

Vyskočil z postele a běžel k oknu; po Karlově mostě se
procházely hloučky mužů v modrácích se samopaly přes
rameno.

Bylo to jako vzpomínka ozývající se přes několik stěn;
Xaver sice věděl, co znamenají hloučky ozbrojených
dělníků hlídajících na mostě, ale přece měl pocit, že si na
cosi nemůže vzpomenout, na cosi, co by mu objasnilo
jeho vlastní vztah k tomu, co vidí. Věděl, že do této scény
patří a že jen nějakým omylem z ní vypadl, jako
kdýž herec zapomene vejít včas na jeviště a hra se pak

odvíjí podivně zmrzačená, bez něho. Až pak si najednou
vzpomněl.

A ve chvíli, kdy si vzpomněl, rozhlédl se pokojem i
oddech si: aktovka byla stále tu, opřena v koutě o zed'
nikdo ji neodnesl. Přiskočil k ní a otevřel. Všechno tam
bylo: sešit z matematiky, sešit z češtiny, učebnice
přírodopisu. Vytáhl sešit z češtiny, otevřel ho z druhé
strany a oddech si podruhé: seznam, který po něm
požadoval černovlasý muž, byl tu opsán pečlivě
drobným čitelným písmem a Xaver se znovu potěši
nápadem maskovat tento důležitý dokument školním
sešitem, do něhož z druhé strany je napsáno slohové
cvičení na téma Kterak k nám přišlo jaro.

"Co to tam hledáš, prosím tě!"

"Nic," řekl Xaver.

"Potřebuji tvou pomoc. Vidíš přece, co se děje. Chod
dům od domu, zatýkají a popravují."

"Něboj se," zasmál se, "žádné popravy se nemohou
konat!"

"Jak to můžeš vědět!" protestovala žena.

Jak to mohl vědět? Až příliš dobře: seznam všech
nepřátel lidu, kteří měli být popraveni prvního dne
revoluce, měl ve svém sešitu: popravy se opravdu
nemohly konat. Ostatně vůbec ho nezajímala úzkost
krásné ženy; slyšel střelbu, viděl chlapy hlídající na
mostě a myslil jen na to, že datum, které tak nadšeně
připravoval se svými spoluobčovníky, nejdnou přišlo a
on ho zaspal; že je jinde, v jiném pokoji a jiném snu.

Chťel vyběhnout ven, chťel se okamžitě ohlásit těm
chlapům v modrácích, chťel odevzdat seznam, který nemá
nikdo jiný než on a bez něhož je revoluce slepá, nevědouc
koho zatýkat a střílet. Ale pak si uvědomil, že to není
možné: nezná heslo vydané na tento den, je dávno
považován za zrádce a nikdo by mu nevěřil. Je v jiném
životě, je v jiném příběhu a není s to spasit z tohoto života
ten druhý, v kterém už není.